

ความคิดเกี่ยวกับพระเจ้าในพระหมสูตร

นางพนมเทียน บุญส่ง เสริมสุข

วิทยานิตยน์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-018-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012451

T10298630

THE CONCEPT OF GOD IN THE BRAHMA SŪTRA

Mrs. Pnontian Boonsongsermsook

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Philosophy

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-018-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความคิดเกี่ยวกับพระเจ้าในพระหมสูตร

โดย

นางพนมเทียน บุษง์เสริมสุข

ภาควิชา

ปรัชญา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ ริงหิ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....
(ศาสตราจารย์ ดร. ทวาร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(ศาสตราจารย์ กิรติ บุญเจือ)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ ริงหิ)

.....
(รองศาสตราจารย์ วิจิตร เกกวิสิษฐ์)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความคิดเกี่ยวกับพระเจ้าในพรหมสูตร
ชื่อนิสิต	นางพนมเทียน บุญส่ง เสริมสุข
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ณ รั้งษ์
ภาควิชา	ปรัชญา
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งที่จะศึกษาความคิดเกี่ยวกับพระเจ้าในพรหมสูตร ว่ามีธรรมชาติที่แท้จริงอย่างไร มีความสัมพันธ์กับโลกและมนุษย์รวมทั้งมีความสัมพันธ์กับโมกษะหรือความหลุดพ้นอย่างไร

ด้วยเหตุที่พาทหารายณะเขียนพรหมสูตรขึ้นเพื่อสรุปคำสอนในอุปนิษัท แต่พรหมสูตรมีลักษณะที่เป็นข้อความสั้นๆที่ยากต่อการเข้าใจ ดังนั้นในการศึกษาความคิดเรื่องพระเจ้าของพาทหารายณะ ผู้วิจัยจึงได้เสนอความคิดเรื่องพระเจ้าของอุปนิษัท และการตีความของนักคิดคนอื่นๆไว้ด้วย เพื่อช่วยในการพิจารณาเปรียบเทียบ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า พระเจ้าในพรหมสูตรมีธรรมชาติที่เป็นสาร์คดะอยู่ 3 ประการคือ การมีอยู่ในฐานะที่เป็นสิ่งแท้จริงอันติมะอันเป็นที่มาของสิ่งต่างๆ, การมีสัมปชัญญะในฐานะที่เป็นผู้สร้าง และนิรามิสสุขในฐานะที่เป็นเป้าหมายสุดท้าย

ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโลกและมนุษย์ พบว่าพระเจ้านี้มีความสัมพันธ์กับโลกและมนุษย์อย่างใกล้ชิด ในฐานะที่ทรงเป็นผู้สร้างทั้งโลกและมนุษย์ ทรงเป็นที่เกิดขึ้น คำรงอยู่ และกลับคืนสู่ของจักรวาล

ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโมกษะหรือความหลุดพ้น พรหมสูตรได้แสดงว่าการหลุดพ้นเกิดขึ้นเมื่อชีวาตมน์มีความรู้ที่แท้จริงเกี่ยวกับพรหมันหรือพระเจ้า ซึ่งความรู้ที่พระเจ้าเป็นผู้บันดาลให้เกิดขึ้นกับบุคคลที่มุ่งปฏิบัติเพื่อเข้าถึงโมกษะ ผู้ที่บรรลุความหลุดพ้นจะเป็นอิสระจากการเกิดและการตาย เข้าร่วมกับพรหมัน

liberation. Brahma Sūtra says that Moksa takes place when the individual soul has the true knowledge of Brahman or God. This knowledge is inspired by God to the person who has endeavoured to practise for salvation. When the person has attained the final release he will be free from birth and death and become united with Brahman.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำของ
รองศาสตราจารย์ ดร. สุนทร ฅ รังษี อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมการวิจัย ซึ่งท่านได้
กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่างๆในการวิจัยด้วยดีมาตลอด

อนึ่งผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณ อาจารย์พิชิต ชัยเสรี แห่งคณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาในสาขาวิชานี้ นอกจากนี้
ยังได้เมตตาให้คำชี้แนะตลอดจนคำปลอบประโลมใจตลอดระยะเวลาการศึกษา กระทั่ง
คำราที่ใช้ในการค้นคว้าทำวิจัย ส่วนหนึ่งเป็นการหยิบยืมมาจากท่านผู้นี้เอง หากไม่มีท่าน
ผู้วิจัยก็คงไม่มีวันนี้

กราบขอบพระคุณบิดา-มารดา ผู้เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้วิจัยมีความมานะพยายาม
จนทำงานชิ้นนี้สำเร็จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำอธิบายคำย่อ

B.S. - Brahma Sūtra

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ง
คำอธิบายคำย่อ	จ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
2. ธรรมชาติของพรหมันหรือพระเจ้าในพรหมสูตร.....	3
2.1. การมีอยู่.....	6
2.2. การมีสัมปชัญญะ.....	10
2.3. นีรามิสสุข.....	13
3. ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโลกและมนุษย์.....	21
3.1. ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโลกและมนุษย์ ในคัมภีร์อุปนิษัท.....	21
3.2. ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโลกและมนุษย์ ในพรหมสูตร.....	24
4. ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโมกษะหรือความหลุดพ้น.....	61
4.1. ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโมกษะหรือ ความหลุดพ้นในคัมภีร์อุปนิษัท.....	61
4.2. ความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับโมกษะหรือ ความหลุดพ้นในพรหมสูตร.....	65
5. สรุปการวิจัย.....	80
บรรณานุกรม.....	84
ประวัติผู้เขียน.....	86